

El compositor gironí Josep Pons reviu a Torroella

El concert en memòria d'Ernest Lluch celebrat el passat 8 d'agost dins del XXVI Festival Internacional de Músiques de Torroella de Montgrí ha fet possible la recuperació de la figura del compositor gironí Josep Pons. La interpretació de la seva Simfonia, inèdita, a càrrec de l'Orquestra Barroca del Festival - La Principessa Filósofa ha estat la banda sonora d'un homenatge a qui tant va contribuir a la difusió de la música antiga i al desenvolupament del festival torroellenc.

L'església de Sant Genís va ser l'escenari d'un concert dedicat al classicisme musical català i centreeuropeu, dirigit per la concertino directora Farran James, una de les escasses dones que porten la batuta dins el món orquestral. Es van interpretar obres de Mozart i de compositors catalans com Manuel Pla, Josep Fàbrega, Carles Baguer i Josep Pons.

D'aquest últim es van poder escoltar l'*Obertura núm. 6 en re major* i la primera audició mundial des del segle XIX de la *Simfonia núm. 10 en la major*, obra inèdita que es va interpretar en memòria d'Ernest Lluch. I és que, fidel a l'esperit musicològic del malaguanyat polític socialista, el festival de Torroella recupera cada any l'obra d'un compositor

català oblidat, en aquest cas, de Josep Pons.

Nascut a Girona l'abril del 1770 i mort a València l'agost de 1818, Pons va ser mestre de capella catedralícia a Girona, Salamanca, Còrdova, Tui i València. Amb uns personals recursos estilístics basats en el ritme, la melodia i l'harmonia, el compositor va arribar a desenvolupar un llenguatge musical propi específicament dedicat a l'*ordinarium missae* o música per a la litúrgia catòlica. Els estudiosos de la seva obra el defineixen com un home d'església i un valuós compositor que va gaudir d'un reputat prestigi per la important distribució, en vida pròpia, de més de tres-cents obres

seves entre els arxius de música religiosa més importants de l'època. A més a més de les catedrals, on va assolir importants càrrecs, moltes altres seves conserven obres de Pons als seus fons musicals. Tot això en un decisiu moment de transició i definició estètica, en què Josep Pons, sense romandre ancorat en recursos estilístics de temps anteriors, va mostrar una certa inquietud per la recerca de noves possibilitats harmòniques i formals. Una altra faceta d'aquest músic gironí va ser la pedagògica, amb nombrosos deixebles que van perpetuar el seu llegat, especialment al País Valencià.

Natàlia Iglesias

Digitalitzant la història a l'Arxiu Diocesà

Una de les principals funcions dels arxius històrics, a part de recollir documentació i garantir-ne la conservació, és poder-la oferir als usuaris interessats en la seva consulta. L'Arxiu Diocesà de Girona fa anys que ha apostat per les possibilitats que les noves tecnologies ofereixen als arxius en el camp concret de la informació i descripció arxivística.

Si primer fou la creació d'un web (www.arxiuadg.org), on l'usuari pot accedir a una ingent quantitat d'informació i fer cerques concretes per les principals sèries documentals de l'Arxiu, ara s'ha presentat una nova aplicació informàtica que podem

considerar pionera en el món dels arxius del nostre país.

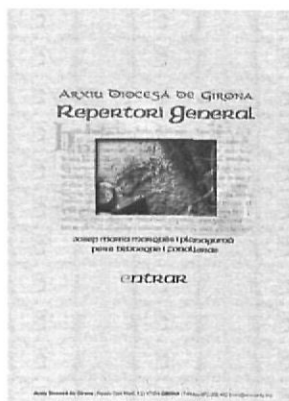
Es tracta d'una instal·lació que permet accedir en línia als llibres anteriors a l'any 1900 de 290 parròquies de la diòcesi de Girona. Estem parlant d'un total de 5.117 lli-

bres de bateigs, matrimonis, òbits i testaments que han estat digitalitzats i les imatges resultants muntades en format PDF. Això significa que l'usuari pot visualitzar a través d'un terminal d'ordinador qual-sevol d'aquests llibres a

partir de la selecció que prèviament, i amb la màxima facilitat, ell mateix n'haurà fet per pantalla.

La digitalització es va poder realitzar a partir dels microfilms que l'Arxiu Diocesà ja posseïa d'aquests llibres des de principi dels

anys 80 del segle passat, gràcies a un conveni signat amb la Societat Genealògica d'Utha.

La feina d'elaborar les imatges i d'integrar-les a la nova aplicació ha estat obra de Pere Trijueque, autor del projecte de l'aplicació, Enric Mayol, professor d'informàtica de la Universitat Politècnica de Catalunya, Alfons Martinnell i Sergi Luceño.

Tenint en compte que aquests llibres, els registres parroquials, constitueixen segurament la documentació més sol·licitada de l'Arxiu Diocesà, en bona part a causa de l'interès creixent que desperten els treballs genealògics i l'afició per la recerca del passat familiar, la utilització d'aquesta nova aplicació evitarà l'ús excessiu dels originals i per tant contribuirà, a més a més, a garantir-ne la seva conservació.

Tal com va tenir ocasió d'explicar Josep Maria Marquès, director de l'Arxiu Diocesà, en l'acte de presentació —celebrat el 6 de juliol passat, amb la presència de Ramon Alberch, subdirector general d'Arxius de la Generalitat—, està previst de continuar amb l'elaboració de nous arxius virtuals que facilitin la recerca i alhora assegurin la preservació d'aquests valuosos fons documentals. En definitiva, un exemple que obre camí per a tots aquells arxius històrics que cerquen en les noves tecnologies la manera de fer més eficaç la seva feina.

El barroc sense complexos

Hi ha exposicions pornogràfiques: el que s'hi ensenya és tot el que hi ha. N'hi ha, en canvi, d'eròtiques: tant o més important que el que s'hi ensenya és tot el que s'hi amaga. En aquest sentit, «Alba daurada. L'art del retaule a Catalunya» és una bona mostra d'eroticisme *expogràfic*. O, si es vol una imatge més gèlida, una exposició iceberg, tot i que prefereixo la primera, perquè conserva les connotacions de seducció i sensorialitat que té el barroc, per molta base religiosa que tingui. Les carnacions, els daurats, la policromia i els plecs onejants que, ben aprofitats al cartell de la mostra, flamegen reviscolats després de les restauracions, festegen els sentits avui i ahir, sense mirar prim si el tema és una verge o un martiri. L'exposició que té lloc aquests mesos al Museu d'Art de Girona per celebrar els seus trenta anys d'existència és eròtica, perquè rere els angelets galtavermells o el suau ventijol que vivifica moltes talles hi ha un esforç enorme i seriós de restauracions, trasllats i catalogació per convertir-la en la primera i necessària revisió historiogràfica del retaule barroc a Catalunya.

L'art plàstica primordial durant dos segles —«signe i símbol de les identitats íntimes i col·lectives, espectacle de fusta banyada d'or i color, un gran aparador de les creences, les expectatives, les pors i les ànsies de salvació dels habitants de la Catalunya de l'època moderna», tal com escriu el comissari Joan Bosch— ha estat menystinguda i etiquetada sovint com a decadent. Tenint en compte la seva difusió territorial, els enormes esforços i dispendis esmerçats durant la seva creació, i la qualitat d'alguns dels seus representants, l'adjectiu *decadent* és propi de ments mandroses i acomplexades. Potsar en el fons és un problema de materials: ¿se'n parlaria en altres termes si en comptes de fusta els escultors haguessin utilitzat materials més àulics, com el marbre o la pedra? Ben segur que així se n'hauria parlat molt més i, de més a més, s'haurien calcinat moltes menys peces. Per aquest costat, «Alba daurada» és també una mostra eròtica perquè no té altre remei que ensenyar una mínima part d'un tot patrimonial perdut per sempre. En la festa de colors del catàleg, des d'ara imprescindible per als estudiosos del barroc català, hi ha també molts tons sèpia i grisos. Són les fotos dels retaules desapareguts durant la fúria iconoclasta del 36, i que dificulten encara més el coneixement, la comprensió i la valoració del nostre barroc.

Si en l'eroticisme n'hi ha prou amb un múscle per intuir tota una esquena, així ens hem de resignar davant la *pèrdua* del context de les talles exhibides, tant pels avatars de la història com per les limitacions del museu davant un estil que té tendència a devorar l'espai. Prou que és veritat que mai com al barroc havia comptat tant l'entorn arquitectònic i escultòric del conjunt del retaule per al qual fou creada cada peça, per això els visitants hem de fer un esforç per atendre els condicionants de la seva creació, el punt de vista des d'on l'hauríem de mirar o el lloc que ocupava dins el retaule. A canvi de l'esforç d'enquadrament, se'ns fan assequibles unes escultures que abans només podien ser apreciades a mitges. Les peces provenen de tot l'àmbit català, inclosos interessants exemples de la Catalunya nord. La poca presència de talles gironines, amb la destacada excepció del retaule de Sant Lluc, es pot compensar amb una visita als sis retaules barrocs de la Catedral, especialment els de Pau Costa: barroc *in situ*, de qualitat, i de pagament.

Josep Pujol i Coll

Santi Soler i Simon